

Nr 118.

Lag

om ersättning i vissa fall åt oskyldigt häktade eller dömda m. fl.;

given Stockholms slott den 18 april 1945.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott förordna som följer.

1 §.

Har någon häktats såsom misstänkt för brott och frikännes han för brottet eller nedlägges mot honom väckt åtal eller avslutas förundersökning utan att åtal väckes mot honom, äge han, där ej annat följer av vad nedan stadgas, av allmänna medel erhålla ersättning för det intrång i friheten som förorsakats av häktningen och, om han i samband därmed varit anhållen, av anhållandet. Vad nu sagts om häktad skall ock gälla den som under längre tid än ett dygn varit såsom misstänkt för brott anhållen eller underkastad reseförbud.

Ersättning må ej utgå, om den misstänkte sökt avvika eller annorledes undandra sig förundersökning eller lagföring eller sökt undanröja bevis eller på annat sätt försvåra sakens utredning, eller om han genom sanningslös bekännelse vid eller utom rätten eller genom att falskeligen angiva sig själv eller eljest uppsåtligen föranlett, att han varit häktad, anhållen eller underkastad reseförbud. Ej heller må ersättning utgå, om i annat fall än nu sagts med hänsyn till omständigheterna ej är skäligt att ersättning gives.

2 §.

Har någon, som dömts till straffarbete, fängelse eller förvandlingsstraff för böter, helt eller till någon del undergått straffet och meddelas sedermera efter ansökan om resning eller besvär över domvilla dom, varigenom han frikännes eller fälles till ringare straff än han redan utstått, äge han av allmänna medel erhålla ersättning med anledning av verkställandet av straffet eller den del därav, varifrån han sedermera befriats; dock ej om han genom sanningslös bekännelse vid eller utom rätten eller genom att falskeligen angiva sig själv eller eljest uppsåtligen föranlett, att han blivit dömd till straffet.

3 §.

Vad ovan stadgats äge motsvarande tillämpning, bestämmelserna i 1 § beträffande den som utan att domen mot honom vunnit laga kraft varit intagen i anstalt för undergående av tvångsuppfostran eller ungdomsfängelse och bestämmelserna i 2 § beträffande den som på grund av lagakraftägande dom varit intagen i sådan anstalt eller som varit underkastad förvaring eller internering.

4 §.

Ersättning utgår för mistad arbetsförtjänst och annat intrång i näring så ock för nödiga kostnader. Om synnerliga skäl äro därtill, må ersättning utgå jämväl för det lidande som intrånget i friheten medfört.

Anspraak på ersättning må ej överlätas innan ersättningen blivit bestämd. Avlider den ersättningsberättigade dessförinnan, äge dock dödsboet föra talan om ersättning för förlust eller kostnad som tillskyndats den avlidne.

5 §.

Anspraak på ersättning enligt 1 § må, då åtal ägt rum, framställas i det mål, vari ansvarsfrågan handlägges. Har åtal ej ägt rum eller har anspråket ej framställts på sätt nu sagts, skall det framställas genom skriftlig ansökan hos den rätt, som skulle ägt upptaga åtal för brottet eller sist handlagt ansvarsfrågan. Ansökan skall göras inom tre månader från den dag, då sökanden erhöll vetskap om åklagarens beslut att ej åtala, eller från den dag, då domen eller, om åtalet nedlagts, slutligt beslut i målet vann laga kraft.

Anspraak på ersättning enligt 2 § må framställas i det mål, vari frågan om frikännande eller nedsättning av straffet handlägges. Har anspråket ej framställts på sätt nu sagts, skall det framställas hos den rätt, som sist handlagt nämnda fråga, genom skriftlig ansökan inom tre månader från den dag, då domen i samma fråga vann laga kraft.

Vill någon i det mål, vari anspraak på ersättning må framställas, inskrä sin talan härom till fastställelse, huruvida enligt 1 eller 2 § rätt till ersättning föreligger, äge han befogenhet därtill; domstolen må ock, där det finnes lämpligt, hänskjuta frågan om beloppets bestämmande till prövning efter särskild ansökan. I fall som nu sagts skall frågan om beloppets bestämmande, inom tid och på sätt ovan sägs, väckas hos den rätt, vilken såsom första domstol handlagt åtalet.

Över begäran om ersättning skall åklagaren erhålla tillfälle att yttra sig; han äge ock föra talan å det allmännas vägnar.

6 §.

Göres ansökan om ersättning annorledes än i mål, vari ansvarsfrågan handlägges, gälle om rättens sammansättning vid ansökans prövning och avgörande vad i allmänhet är föreskrivet om domförhet vid huvudförhandling; avser ansökan ersättning enligt 1 § och har rätten tidigare handlagt mål om ansvarsfrågan, skall om rättens sammansättning tillämpas vad med avseende å den frågan är stadgat. Rättens avgörande sker genom beslut.

7 §.

Utdömd ersättning skall av statsverket utbetalas, sedan beslutet därom vunnit laga kraft.

Har sökanden ägt att såsom skadestånd utkräva beloppet av annan, inträder kronan i rätten mot denne.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1945.

Föreskrifterna i 1 § såvitt de avse ersättning med anledning av reseförbud ävensom bestämmelserna i 6 § skola ej äga tillämpning förrän rättegångsbalcken den 18 juli 1942 trätt i kraft; och skall intill samma tidpunkt vad i denna lag stadgas om den som varit anhållen i stället gälla den som efter lake ikraftträdande varit kvarhållen jämlikt nu gällande bestämmelser.

Genom lagen upphäves lagen den 12 mars 1886 (nr 8 s. 1) angående ersättning av allmänna medel åt oskyldigt häktade eller dömda.

Såvitt angår ersättning som belöper å tid före nya lagens ikraftträdande, skall äldre lag alltjämt tillämpas; i fråga om den som frigivits först efter nya lagens ikraftträdande skall dock nya lagen gälla även med avseende å tiden dessförinnan.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräftat.

Stockholms slott den 13 april 1945.

GUSTAF.

(L. S.)

(Justitiedepartementet.)

THORWALD BERGQUIST

